

Informe

Entitats d'acció social 2015

www.elpanoramic.org

Observatori
del Tercer Sector

FUNDACIÓ
PERE TARRÉS

FUNDACIÓ
FERRER I GUÀRDIA

Obra Social "la Caixa"

Amb el suport de:

Generalitat
de Catalunya

Autors/es: Blanca Cegarra, Montse Fernández i Pau Vidal.

Maig 2016

Índex

1. El Panoràmic	4
2. Resum executiu.....	8
3. Les organitzacions d'acció social	10
4. Les persones.....	18
5. Els recursos econòmics.....	32
6. Espais i equipaments.....	39
7. Reptes de futur	43
8. Annexos	49

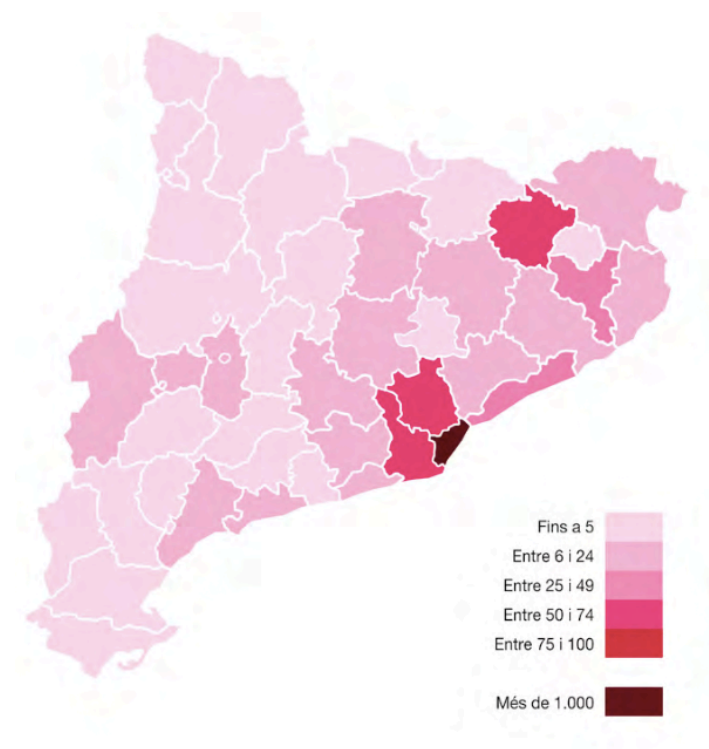
1. El Panoràmic

El Panoràmic és un projecte que va néixer l'any 2014 amb l'objectiu de ser una eina per a la millora i l'enfortiment del món associatiu. Es tracta d'una recerca impulsada pel Consell d'Associacions de Barcelona –CAB– i fruit de les reflexions recollides en el 2n Congrés de les Associacions de Barcelona que aporta informació sobre l'abast del teixit associatiu i posa de manifest la seva força, disposant de dades sobre la seva situació i evolució.

Després de l'èxit de la primera edició, des de les mateixes entitats de la ciutat es va expressar l'interès per estendre territorialment el Panoràmic a tot Catalunya i també a les diferents formes jurídiques que formen el món no lucratiu. En 2015 s'ha dut a terme l'extensió del Panoràmic sense que això impliqui la pèrdua dels valors que donen sentit a l'estudi com és el treball des de la proximitat i el coneixement mutu.

El resultat ha estat una participació de 1.856 entitats no lucratives de tot el territori que permet començar a dibuixar el mapa del món no lucratiu català i que s'anirà completant en les pròximes edicions. La grandària de la mostra permet realitzar informes complementaris per tal d'aprofundir en territoris i sectors concrets. En el present informe, el focus es centra en les entitats socials.

Mapa 1: Mapa de participació en el Panoràmic 2015

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més forts

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat

El Panoràmic treballa des del valor de sector tot innovant el procés de recerca. Els elements metodològics d'innovació són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

2. Resum executiu

- S'estima que les organitzacions d'acció social representen el 28% sobre el total d'entitats catalanes –sent l'àmbit d'actuació prioritari-. Prop de la meitat de les organitzacions catalanes del Tercer Sector Social es van crear entre els anys 1981 i 2000.
- El 52% de les entitats tenen entre 3 i 90 persones associades i la majoria dels associats/des s'impliquen en un nivell alt a l'associació.
- En el 59% de les assemblees, hi participen entre 11 i 50 associats/des (independentment del nombre de socis/es de l'entitat).
- L'acció social és un sector feminitzat on les dones representen el 63% de les persones participants a les assemblees i el 56% a la juntes. En el cas de les presidències, sembla que la tendència s'inverteix amb el 47% dones, el 52% homes i l'1% mixta.
- El 78% de les entitats socials compten amb persones voluntàries i el 65% amb persones remunerades, on també hi predomina la presència de dones.
- El 28% de les entitats va tenir uns ingressos iguals o inferiors als 15.000 euros l'any 2014. En paral·lel, el 20% d'organitzacions que va ingressar entre 100.001 i 500.000 euros i un 24% que va tenir ingressos de més de 500.000 euros.
- En el cas de les entitats socials de base, la principal font de finançament són els recursos públics els quals representen el 62% dels recursos totals.
- En termes generals, les entitats socials estan satisfetes amb els espais, equipaments i/o instal·lacions que utilitzen o dels quals disposen; el 69% es mostra satisfet.
- Els tres reptes prioritaris com a sector identificats per les organitzacions socials són: l'ampliació de la base social, la consolidació del finançament i treball en xarxa.

3. Les organitzacions d'acció social

El present informe analitza el resultat del Panoràmic per a les entitats socials catalanes. En total han participat més de 400 organitzacions que adrecen els objectius a l'acció social. S'han considerat entitats socials a aquelles organitzacions sense afany de lucre i de caràcter privat que tenen com a àmbit prioritari d'actuació infants i joves, gent gran, persones amb discapacitat, salut, pobresa i exclusió, persones immigrades, dones, addiccions i altres vinculats al món social.

S'estima que a Catalunya hi ha un total d'entre 20 i 25 mil entitats, de les quals el 28% són entitats socials. Amb això, el nombre d'organitzacions socials catalanes s'estima en 6.580.

Esquema 1 Entitats d'acció social a Catalunya

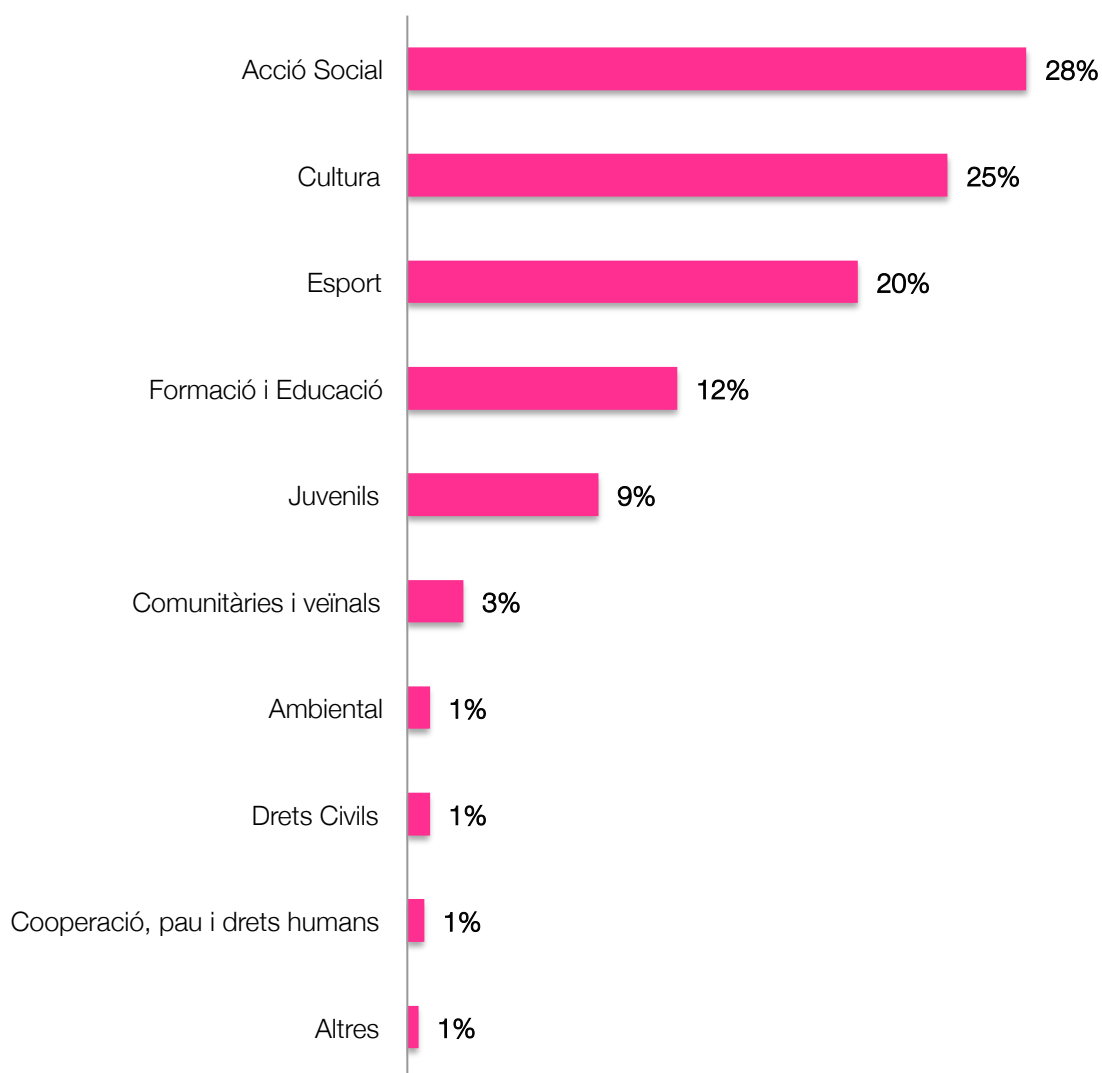

La distribució segons l'àmbit prioritari d'actuació de les entitats catalanes mostra que el de l'acció social és el sector predominant amb el 28% de les entitats. La cultura i l'esport són àmbits també destacats, amb un 25% i 20% d'entitats respectivament. Entre tots tres subsectors apleguen el 73% de les entitats.

S'ha de matisar que en alguns casos per al càlcul dels resultats per àmbits d'actuació s'ha hagut de destriar el que es considera l'àmbit prioritari, tot i que aquest no necessàriament és l'únic. A tall d'exemple, una entitat que s'adreça a un col·lectiu en situació de risc d'exclusió i desenvolupa activitats culturals per a millorar la seva qualitat de vida s'ha ubicat en l'àmbit de l'acció social. Amb això es posa de manifest la transversalitat de moltes entitats, que per aconseguir amb

la seva missió desenvolupen un ampli ventall d'activitats que es poden ubicar en més d'un àmbit d'actuació.

Gràfic 1 Àmbit prioritari d'actuació de les associacions de base de Catalunya

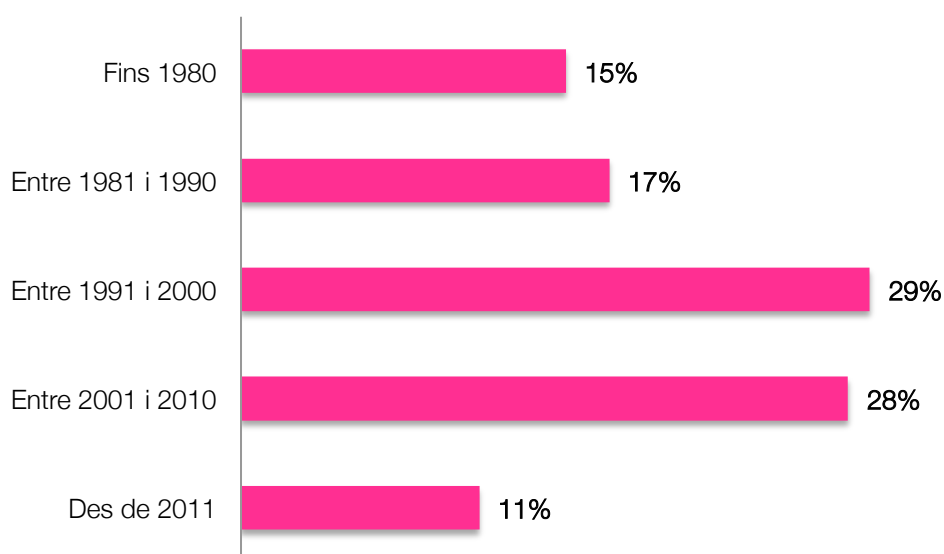

L'Anuari del Tercer Sector Social és un estudi periòdic sobre les entitats socials catalanes que aporta dades d'evolució dels anys 2007, 2009 i 2011. En aquest informe s'aporta alguna dada de l'Anuari per comparar la situació de les entitats socials en els diferents anys.

Aquesta publicació recollia com fa tres dècades el nostre país afrontà un canvi d'època clau: el final de la dictadura franquista i la transició a la democràcia.

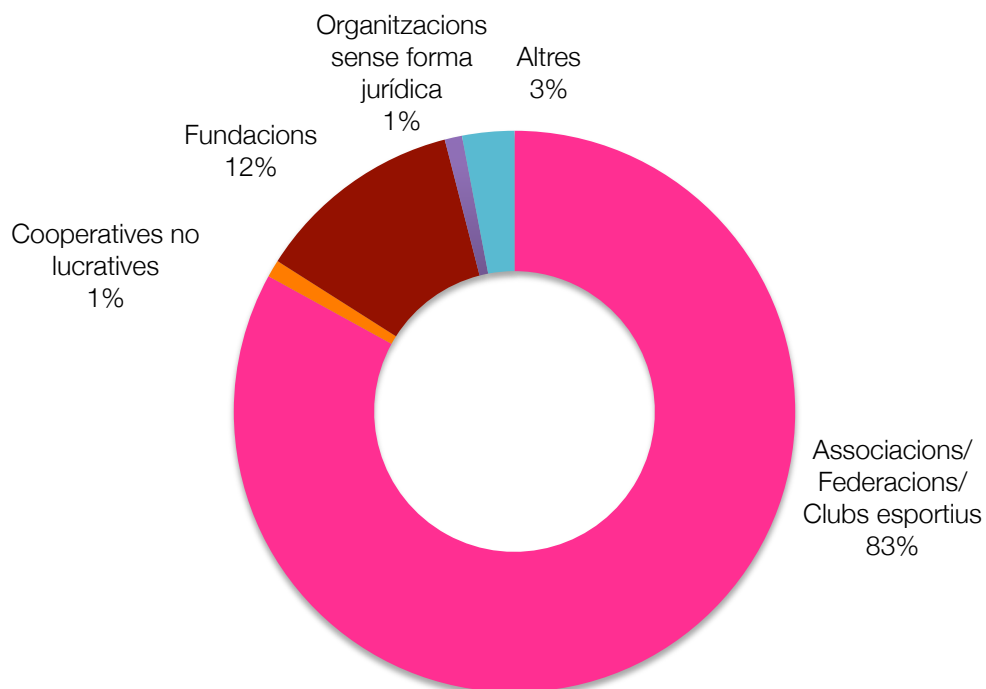
L'arribada de drets i llibertats propicià el creixement del teixit associatiu, amb l'estructuració de moviments socials que es trobaven en la clandestinitat i amb la creació de noves organitzacions no lucratives especialitzades. Tal i com indiquen les xifres al llarg de les diferents edicions de l'Anuari i es confirma amb les del Panoràmic 2015, prop de la meitat de les organitzacions socials catalanes es van crear entre els anys 1981 i 2000.

Gràfic 2 Any de constitució de les entitats d'acció social

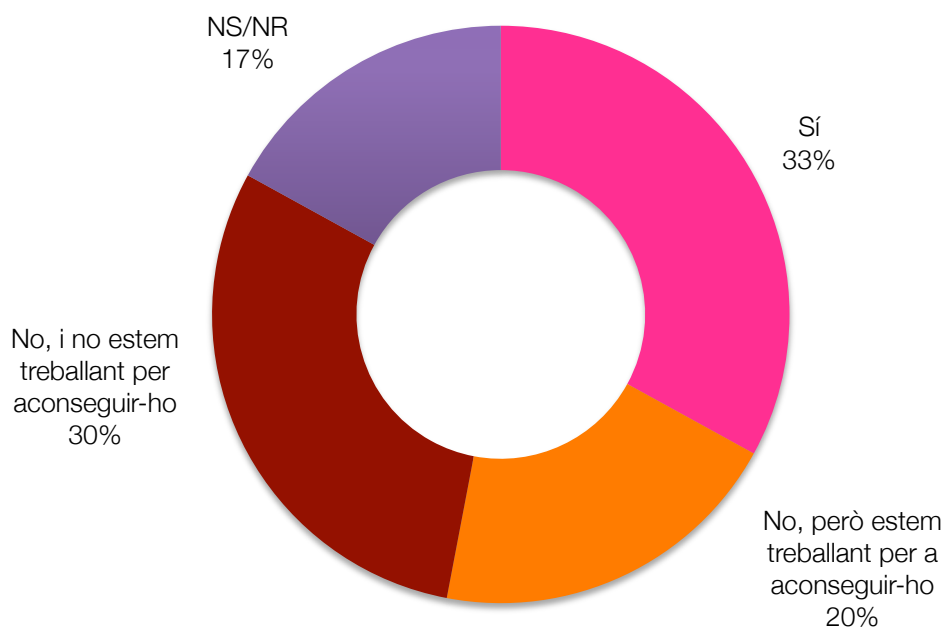
El 83% de les entitats analitzades per aquest informe té la forma jurídica d'associació, federació o club esportiu. Les fundacions representen el 12% del total i les cooperatives l'1%. A més, la mostra recull organitzacions sense forma jurídica i altres formes jurídiques com ara les entitats religioses.

Gràfic 3 Forma jurídica de les organitzacions d'acció social analitzades

El 33% de les organitzacions participants compten amb la Declaració d'Utilitat Pública. Del 50% d'associacions que no tenen aquest reconeixement, el 20% està treballant per tal d'aconseguir-lo.

Gràfic 4 Declaració d'utilitat pública

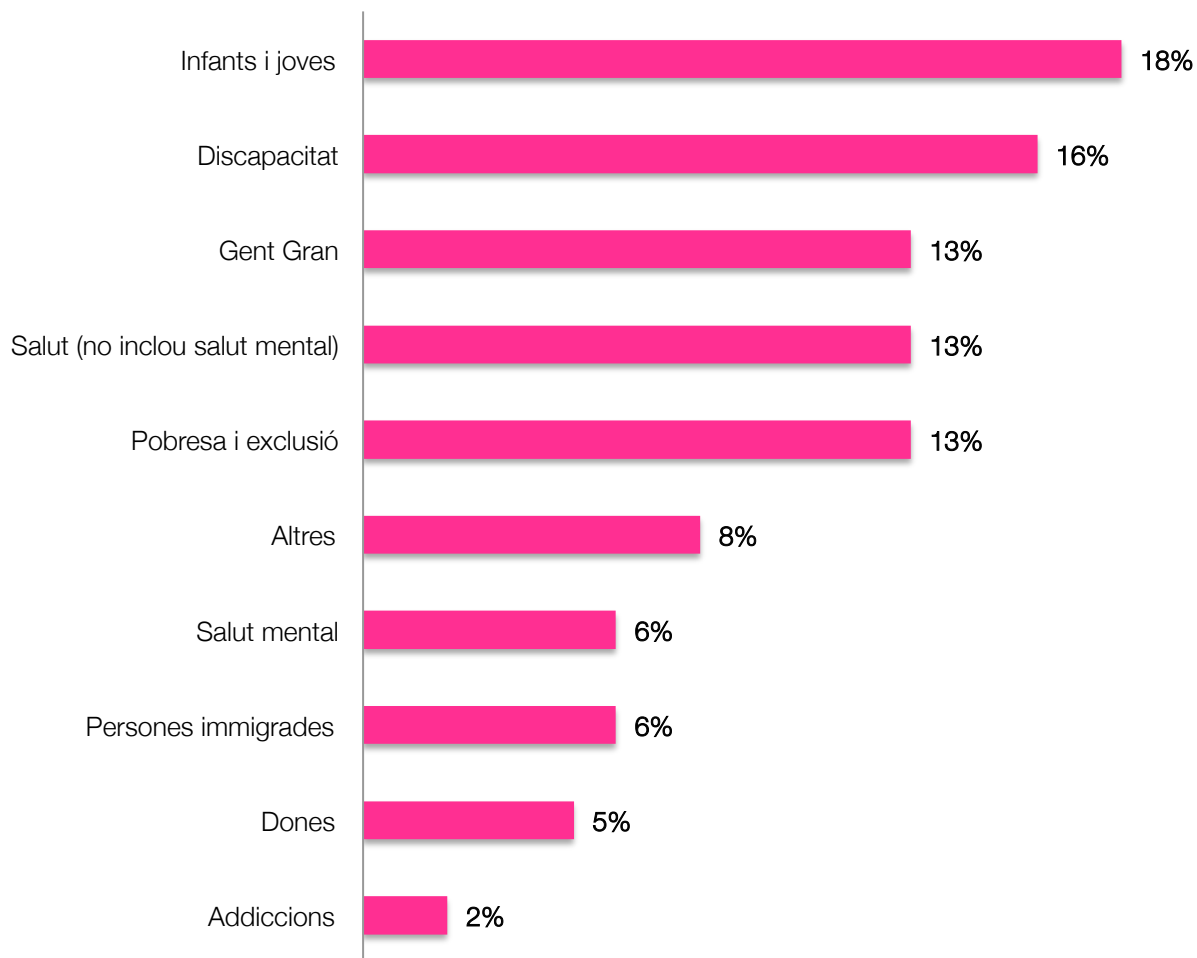
Les entitats de base, és a dir aquelles que agrupen persones, representen el 90% del total i l'altre 10% el formen entitats de segon nivell o superior, com coordinadores i federacions. En aquest cas, l'àmplia majoria són organitzacions de base -90%- i només un 10% són de segon nivell o superior.

Gràfic 5 Nivell de l'organització

Dins de l'àmbit d'acció social s'han recollit una sèrie de subsectors en funció del col·lectiu que atenen les entitats o la temàtica prioritària per la qual treballen, tot i que en algunes ocasions actuen de manera transversal. El més habitual és el d'infants i joves -18%- seguit de les entitats de persones amb discapacitat -16%-. En tercer lloc es troben gent gran, salut (no inclou salut mental) i pobresa i exclusió -13%-.

Gràfic 6 Subsector d'actuació prioritari de les entitats socials

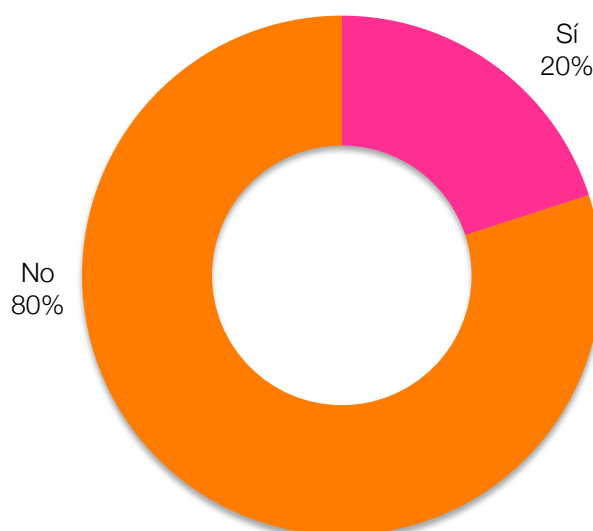

“Tot i que el col·lectiu atès és el de persones amb discapacitat física, la realitat és que atenem persones amb altres necessitats: addiccions, violència de gènere, salut mental, exclusió social, discapacitat intel·lectual”

Extret de les preguntes obertes

Pel que fa als principis que inspiren les entitats d'acció social, el 20% afirma estar inspirada en valors religiosos. Entre aquestes, el catolicisme és la religió predominant seguida de l'església evangèlica i l'Islam.

Gràfic 7 Entitats inspirades en valors religiosos

“Els valors de l'entitat estan inspirats en l'humanisme i probablement coincidirien amb valors de vàries de les tradicions espirituals/religioses aquí esmentades”

Extret de les preguntes obertes

4. Les persones

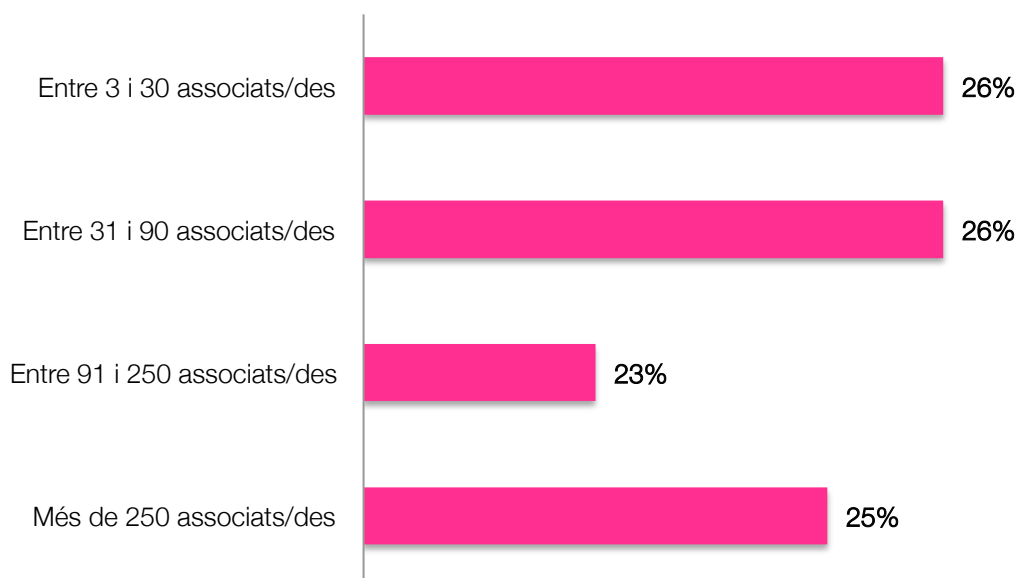
4.1. Persones sòcies

Les entitats compten amb persones associades, voluntàries, col·laboradores, destinatàries de les activitats, etc. En conjunt, tots aquests grups es poden definir com a ciutadania activa que s'implica, a través d'associacions o de grups informals, per aconseguir uns objectius comuns.

Les persones associades donen sentit al propi model organitzatiu i són l'element indispensable de la vida associativa. El Panoràmic aporta informació sobre aquest col·lectiu. Una de les primeres dades que s'analitzen és la grandària de les associacions en funció de les persones associades que en formen part.

S'han establert 4 grups per analitzar el nombre de persones sòcies de les entitats: d'entre 3 i 30 persones associades, d'entre 31 i 90, d'entre 91 i 250 i de més de 250 (aquests grups s'han establert fent un arrodoniment a partir dels quartils). Tot i que la distribució per trams és bastant homogènia, destaquen lleugerament els grups d'entre 3 i 30 associats/des i 31 i 90 associats/des - 26%-.

Gràfic 8 Associacions segons el nombre de persones associades (per trams)

Per tal de poder analitzar com s'impliquen les persones sòcies en el dia a dia de l'organització, s'han establert tres nivells de participació. El nivell A fa referència al grau més alt d'implicació i el C al més baix.

Nivell A

Assistència a les assemblees, participació continuada en les activitats, col·laboració en l'organització d'aquestes, assumpció de responsabilitats en l'associació i, si és el cas, pagament de quota d'associat/da.

Nivell B

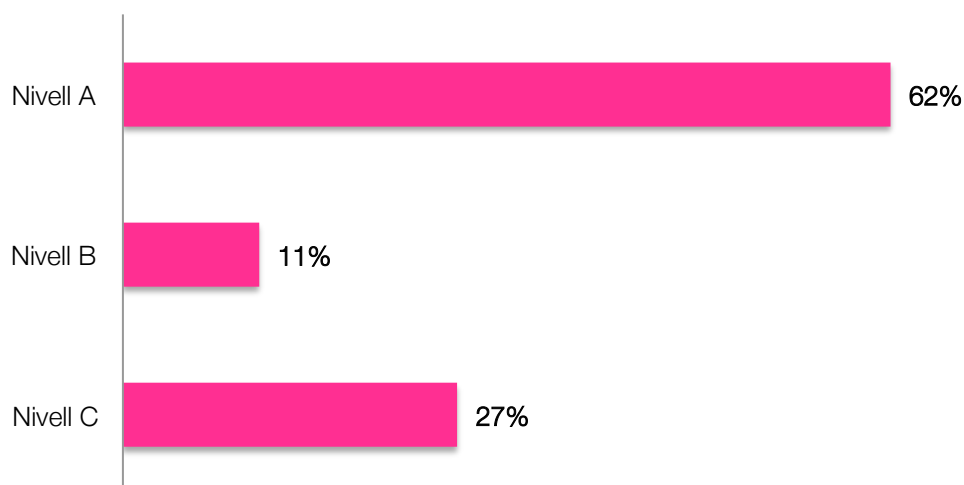
Assistència a les assemblees, participació puntual en les activitats organitzades per l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

Nivell C

Participació puntual en les activitats de l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

A partir dels resultats obtinguts, es pot observar que el nivell d'implicació A és el majoritari -62% del total de persones associades-, el segueix a bastanta distància el nivell C -27%- i una minoria es concentra al nivell B -11%-. Comparant amb el conjunt de dades de Catalunya, el sector social té un percentatge molt més elevat de persones associades en el nivell A d'implicació; en el cas global català aquest percentatge es redueix al 24%, sent el nivell C el majoritari -55%-.

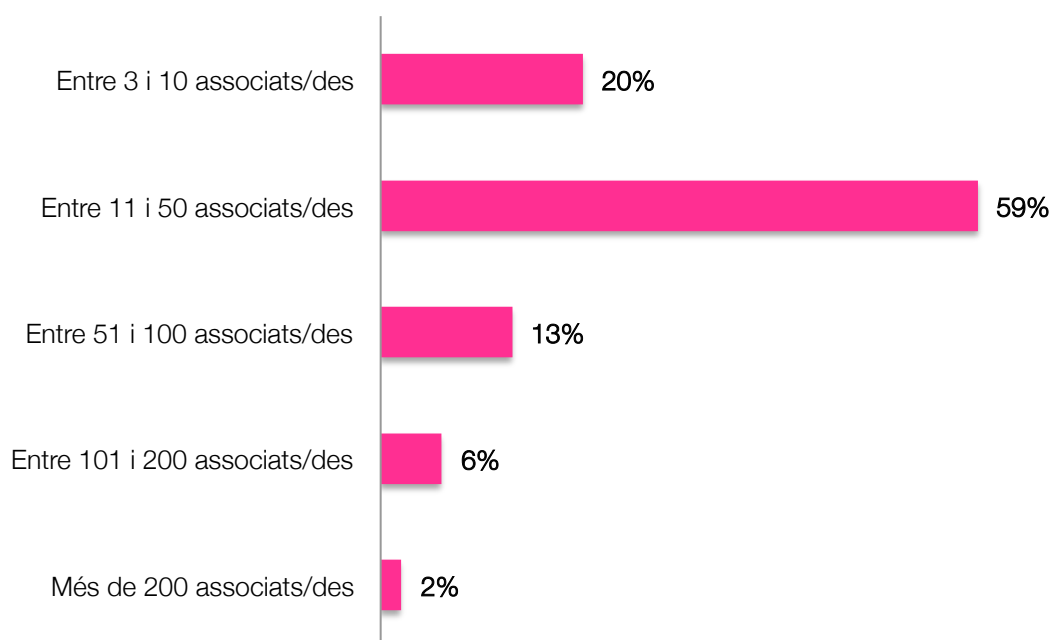
Gràfic 9 Persones associades segons nivells d'implicació

4.2. L'assemblea i la junta directiva

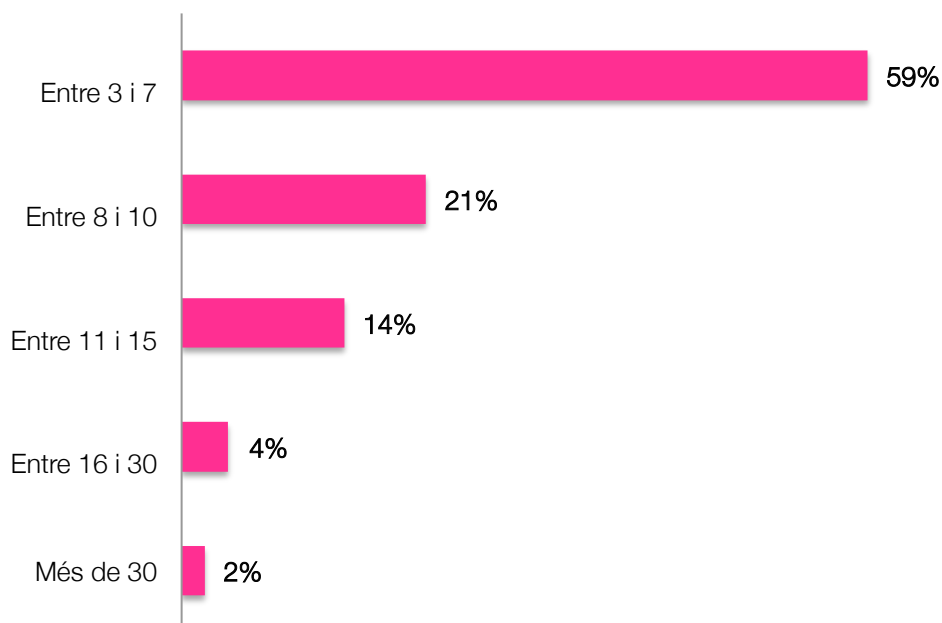
Les associacions compten de forma habitual amb dos òrgans: l'assemblea que és el màxim òrgan sobirà i la junta directiva en la qual pot delegar. Pel que fa la participació a l'assemblea en la darrera assemblea de 2014, els resultats de Panoràmic mostren que en el 59% dels casos hi van participar entre 11 i 50 associats/des. En paral·lel, s'observa que el 20% de les assemblees van comptar amb entre 3 i 10 persones i el 21% van superar les 50 persones.

Gràfic 10 Total persones participants a la darrera assemblea de 2014

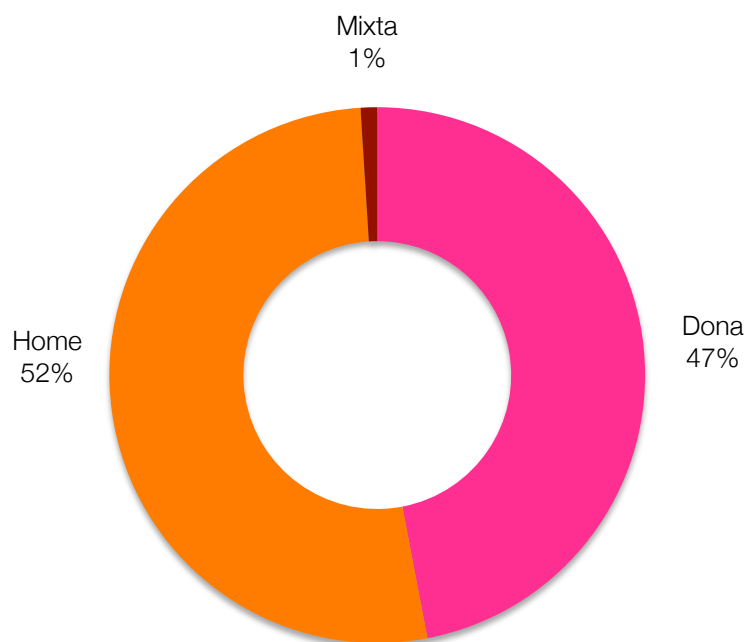
Pel que fa a les juntes, els resultats mostren que predomina la participació d'entre 3 i 7 persones, amb el 59% de les associacions estudiades. Les juntes que compten amb entre 8 i 10 membres representen el 21% del total.

Gràfic 11 Nombre de persones que formen la junta directiva (per trams)

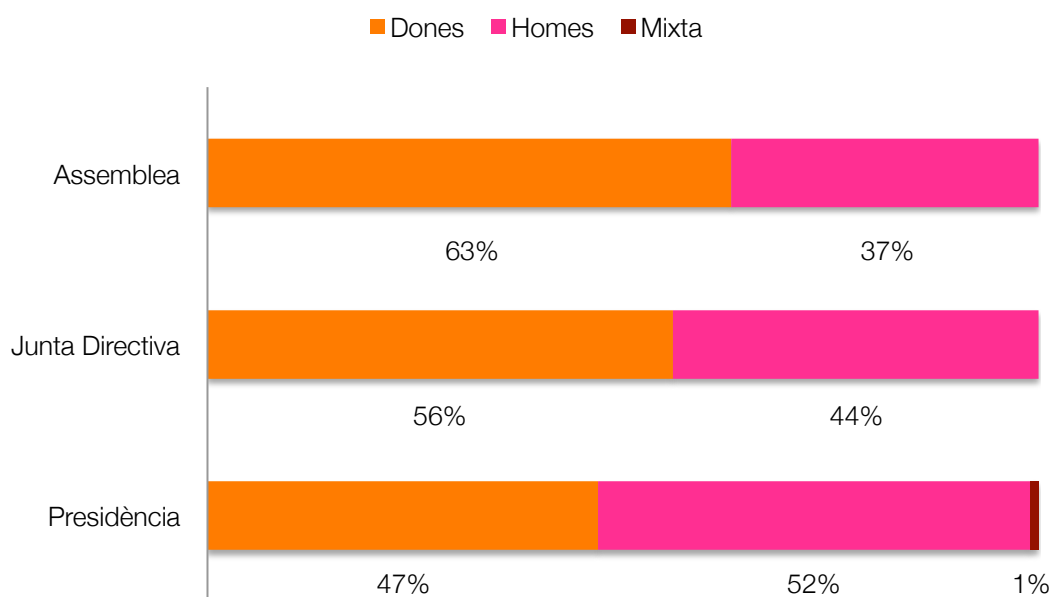
La participació de dones i homes a les juntes és de mitjana de 4 homes i 4 dones i, per tant, es podria parlar d'una distribució equitativa. En el cas del càrrec de presidència s'observa també una tendència a l'equilibri amb el 52% d'homes i el 47% de dones.

Gràfic 12 Persona que ocupa el càrrec de presidència per sexe

Tot i que les dones representen un major percentatge pel que fa a l'assemblea - 63% dones i 37% homes- i a la junta directiva -56% dones i 44% homes-, la tendència s'inverteix respecte a la presidència, on el 47% dones, el 52% homes i l'1% mixta.

Gràfic 13 Persones assistents a la darrera Assemblea, membres de la Junta Directiva i presidència per sexe

“Les persones que formen l'associació s'ajuden molt mútuament”

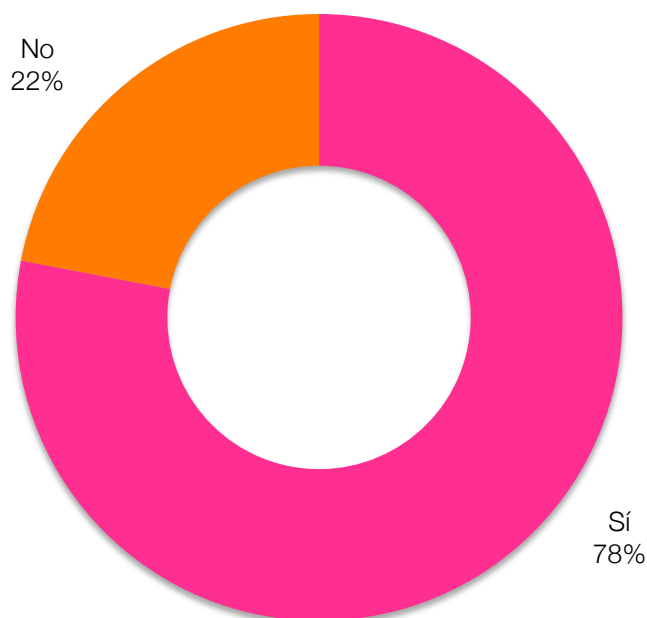
Extret de les preguntes obertes

4.3. Persones voluntàries

A banda de les persones associades, les entitats socials compten amb persones voluntàries. El concepte de voluntariat ha anat evolucionant al llarg del temps i, cada cop més, s'aposta per una visió que sigui inclusiva amb les diferents realitats associatives. De fet, l'actual marc normatiu recull aquesta mirada àmplia del voluntariat. Gairebé 8 de cada 10 entitats socials compten amb persones voluntàries.

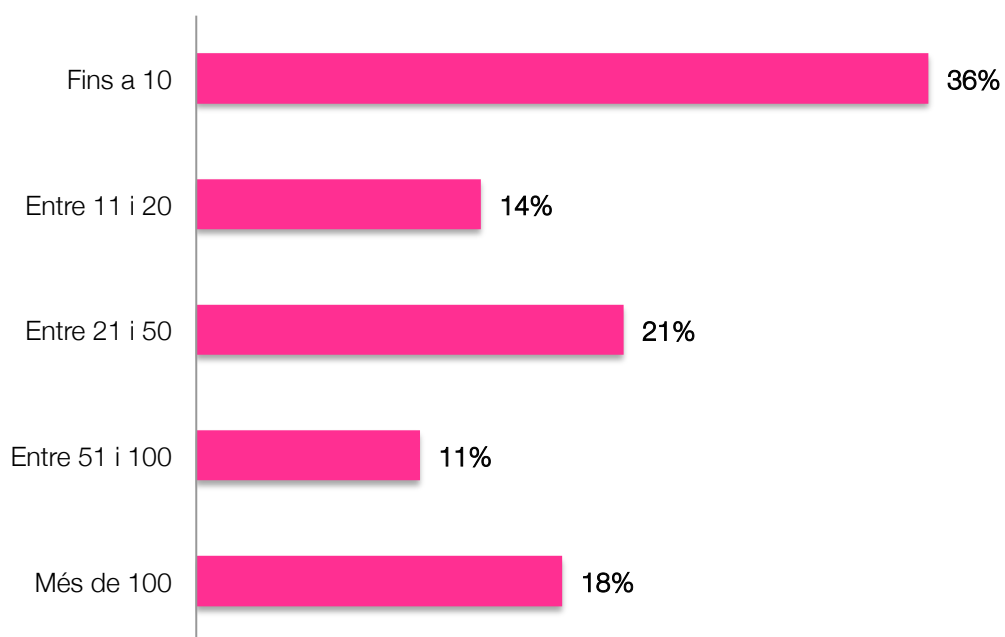
La nova normativa de 2015, que concep **el voluntariat** des d'una visió àmplia de participació, el defineix com: *Conjunt d'accions i activitats d'interès general motivades per l'altruisme i la voluntat de transformació social que aconsegueixen persones físiques, denominades voluntaris, que participen en projectes en el marc d'una activitat associativa o bé en programes específics de voluntariat d'una entitat sense ànim de lucre* (Llei 25/2015 del Voluntariat i de Foment de l'Associacionisme aprovada pel Parlament de Catalunya el 30 de juliol del 2015).

Gràfic 14 Entitats que compten amb persones voluntàries (no socis/es)

Entre aquestes entitats, el més habitual és que comptin amb 10 o menys persones voluntàries -36%- tot i que un important percentatge compta amb més de 100 voluntaris/es -18%-.

Gràfic 15 Entitats segons el nombre de persones voluntàries no associades

“Tothom som voluntaris, de moment no hi ha professionals”

Extret de les preguntes obertes

4.4. Persones remunerades

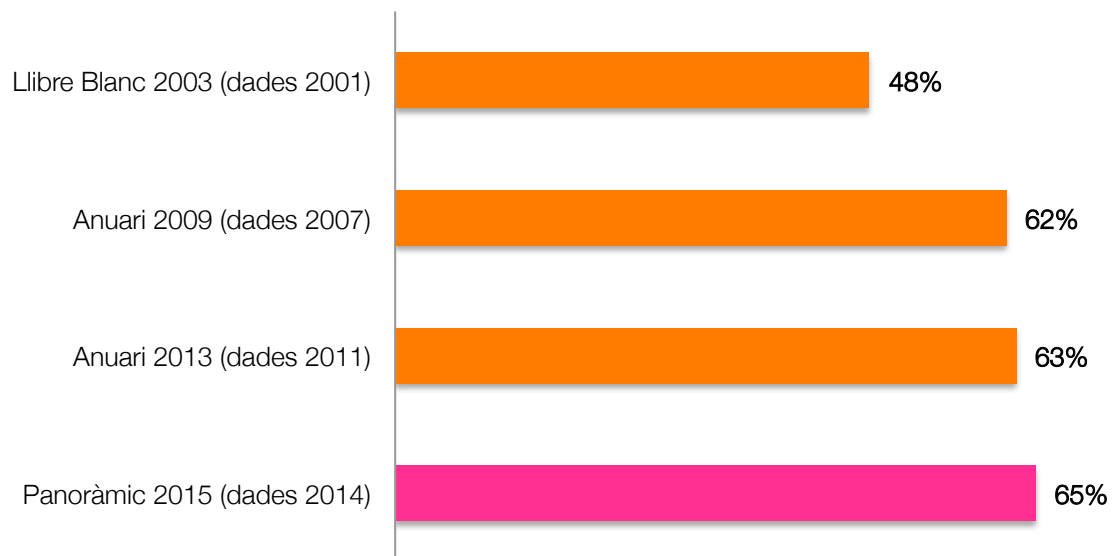
El 65% de les entitats d'acció social compta amb persones remunerades, sent una xifra més elevada que pel conjunt d'entitats de Catalunya –situada entorn el 46%-. Les entitats del Tercer Sector Social són en molts casos prestadores de serveis i, per tant, sovint tenen una estructura més àmplia i sòlida que les organitzacions d'altres sectors d'activitat.

Gràfic 16 Entitats que compten amb persones remunerades

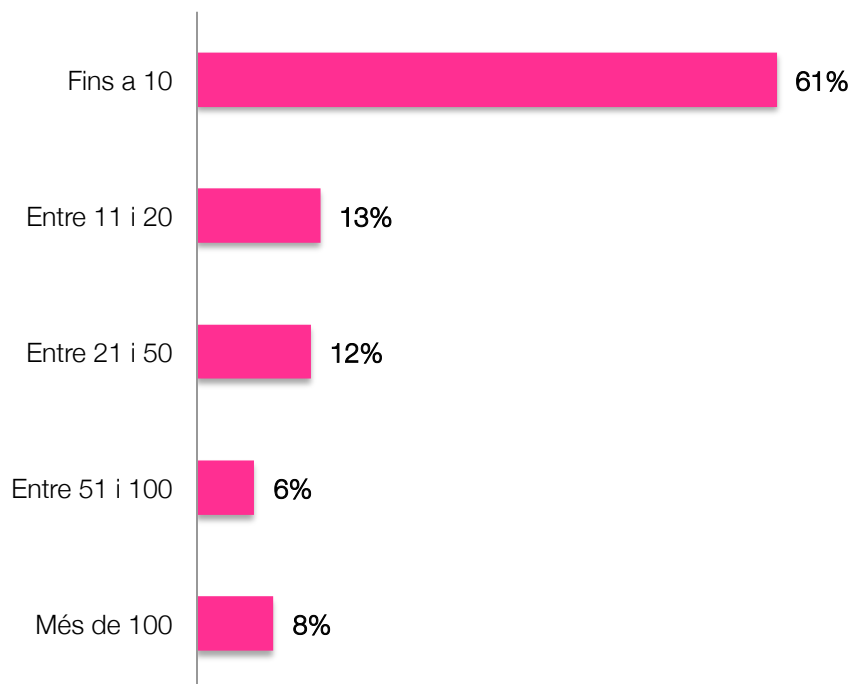
Aquesta xifra ha anat en augment els darrers anys, si analitzem dades d'evolució s'observa que des de l'any 2003, les entitats que compten amb persones contractades ha augmentat 17 punts percentuals.

Gràfic 17 Evolució de les entitats que compten amb persones remunerades

Entre les entitats socials que tenen equip de professionals remunerats, la majoria compta amb poques persones treballadores, el 61% té entre 1 i 10 persones remunerades.

Gràfic 18 Entitats segons el nombre de persones remunerades

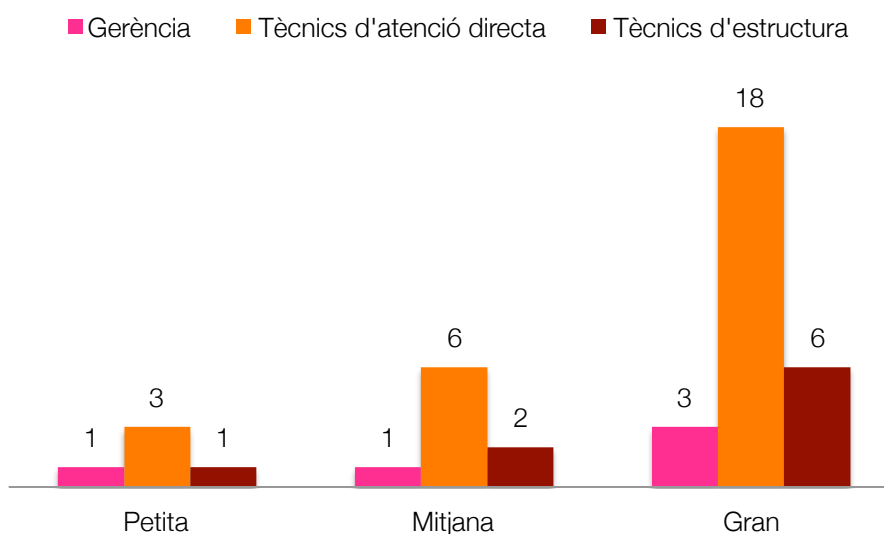

Per tal d'aprofundir en els equips remunerats, el Panoràmic recull indicadors sobre les 3 categories laborals més habituals en el món no lucratiu. Es tracta de l'atenció directa –lligada a les activitats-, la dedicació a estructura –com són els tasques administratives, de comunicació, etc.- i la gerència o direcció.

Atès que hi ha diferències segons el nombre de persones remunerades, s'ha estructurat la informació en tres grups en funció de la grandària de les organitzacions. En les entitats petites, que per terme general estarien formades per 5 persones, 3 es dediquen a l'atenció directa, 1 a l'estructura i 1 a direcció.

En el cas de les entitats mitjanes, formades per 9 persones, 6 s'adrecen a l'atenció directa, 2 a estructura i 1 a direcció. Per últim, en el cas de les entitats de grandària superior, la categoria d'atenció directa és la que augmenta exponencialment, mentre que l'estructura i la direcció augmenten en menor mesura.

Gràfic 19 Nombre de persones remunerades segons el tipus d'activitat que realitzen

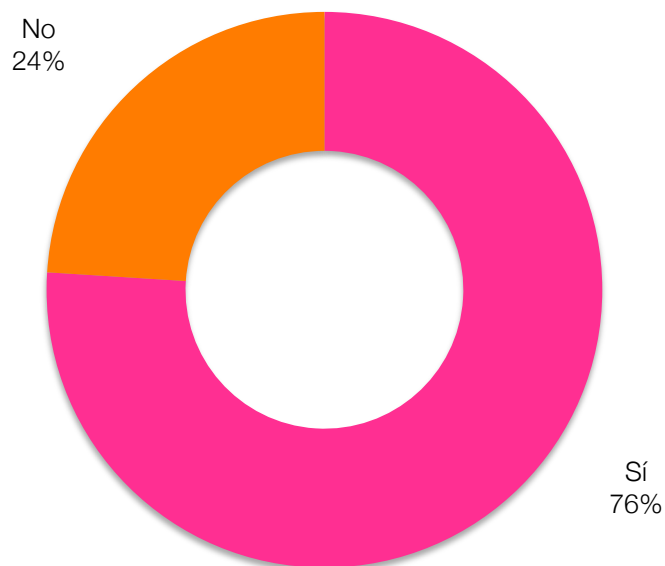
“A la nostra entitat la gerent fa atenció directa i també voluntariat, junt amb els altres professionals”

Extret de les preguntes obertes

4.5. Persones destinatàries

Per últim, el 76% d'entitats socials compten amb persones destinatàries, és a dir, aquelles a les que va dirigida l'activitat de l'associació però que no són sòcies de l'entitat. Es tracta d'un concepte que pot portar a diverses interpretacions i que caldrà analitzar en futures edicions del Panoràmic per tal de garantir un resultat consistent. A tall d'exemple, en una activitat realitzada en l'espai públic es pot considerar com a persona destinatària a totes aquelles vianants que durant una estona presencien l'activitat. O pel contrari, fer referència als beneficiaris directes de les activitats.

Gràfic 20 Entitats que compten amb persones destinatàries

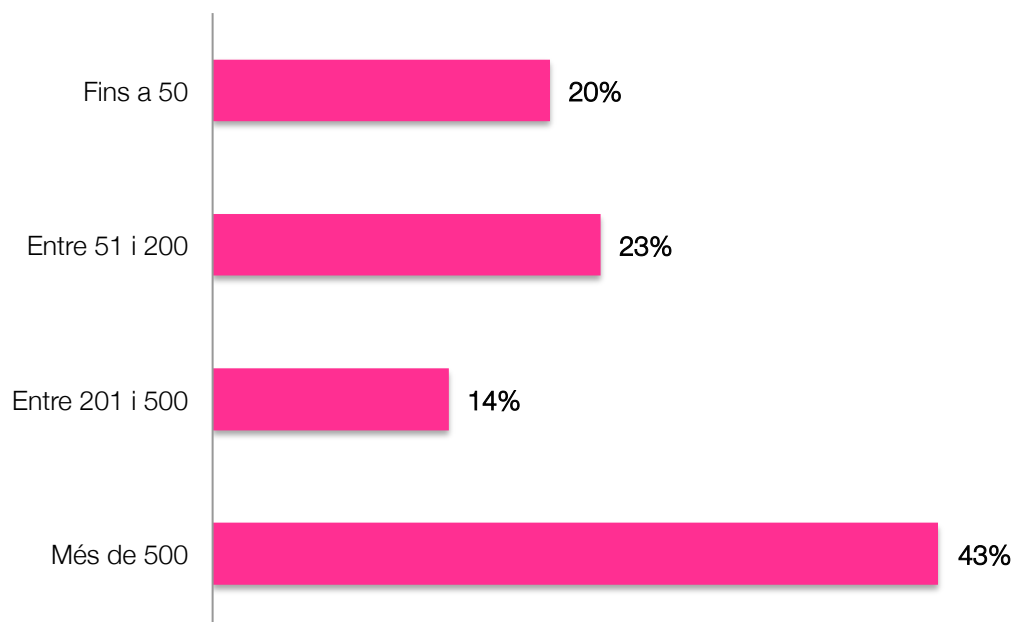

“Tant les nostres reunions d’autoajuda com les conferències es fan per a un grup obert de gent, siguin socis o no”

Extret de les preguntes obertes

Cal destacar que una part important de les organitzacions afirma tenir més de 500 persones destinatàries -43%-, ja que moltes de les entitats són prestadores de serveis.

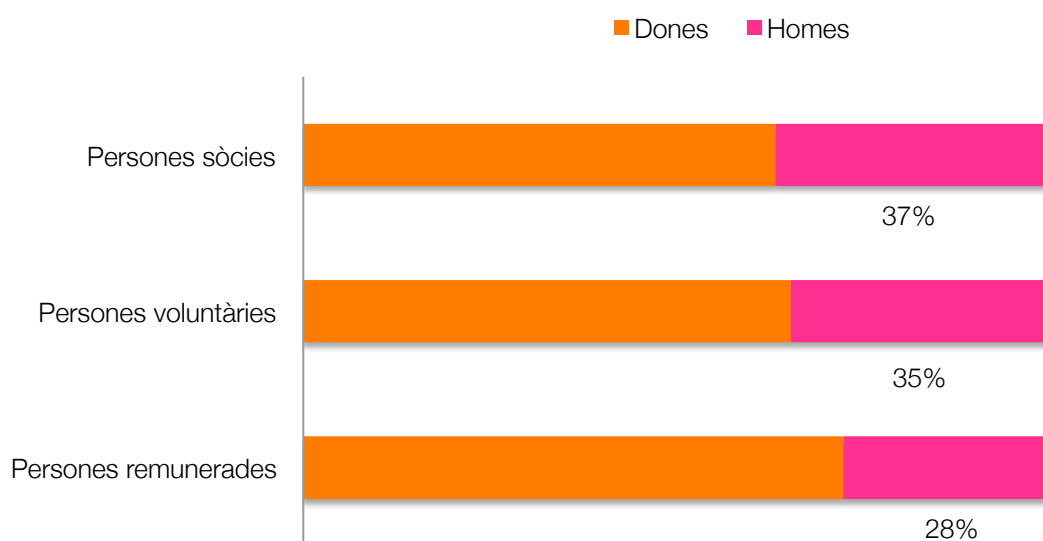
Gràfic 21 Entitats segons el nombre de persones destinatàries

5.6. Participació de dones i homes

El món lucratiu és, en general, un sector feminitzat pel que fa a les persones remunerades, de fet, en el cas de les organitzacions d'acció social el 72% són dones. En aquest àmbit d'actuació, com ja s'ha comentat, la presència femenina és majoritària i per tant, la major part de persones sòcies i voluntàries també són dones -63% i 65% respectivament-.¹

Gràfic 22 Persones implicades en les entitats socials per sexe

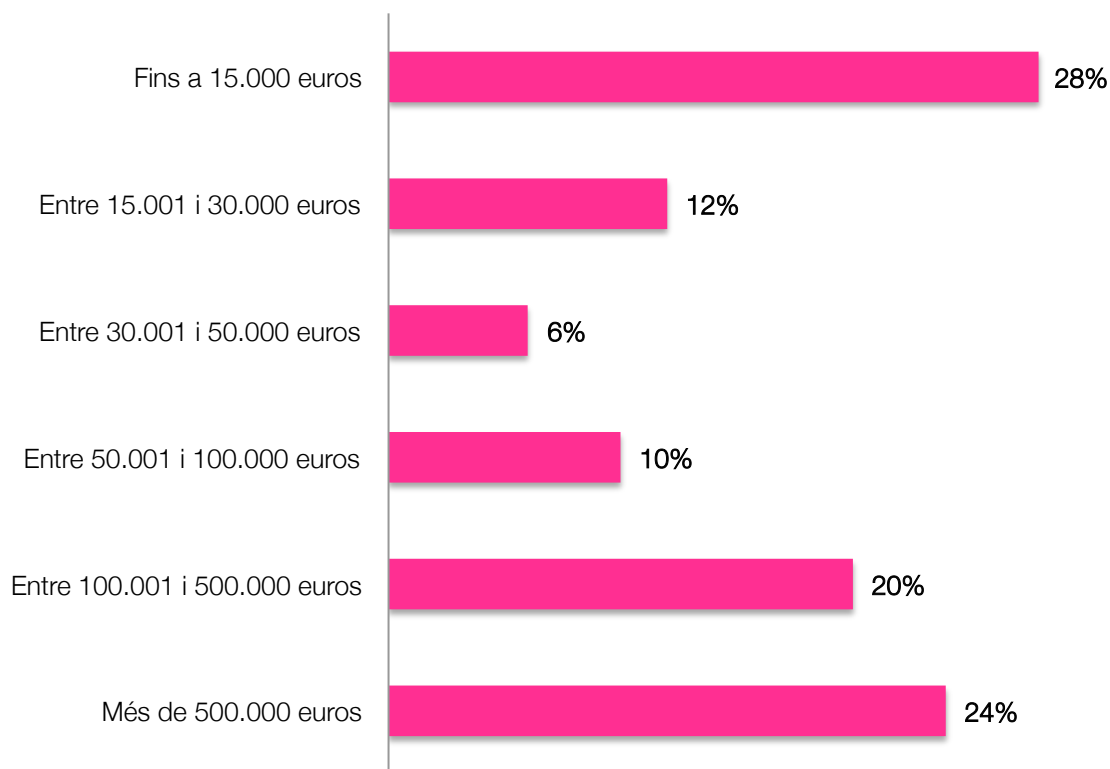
¹ Per a l'anàlisi de dades per sexe s'han eliminat alguns casos *outliers* que s'han determinat a partir de l'interval interquartílic, és a dir, que s'allunyaven molt de la realitat habitual de les entitats. Per exemple, algunes fundacions per a les persones remunerades, ja que tenen més capacitat econòmica per a la contractació.

5. Els recursos econòmics

6.1. Volum d'ingressos i fonts de finançament

En termes generals, les entitats tenen un volum econòmic reduït i acostumen a fer molt amb poc, especialment les organitzacions més petites. No obstant això, en el cas de les entitats socials que acostumen a tenir una estructura més sòlida, destaca un 20% d'organitzacions que l'any 2014 va tenir uns ingressos d'entre 100.001 i 500.000 euros i un 24% que van ingressar més de 500.000 euros.

Gràfic 23 Ingressos reals de les entitats socials per trams (exercici 2014)

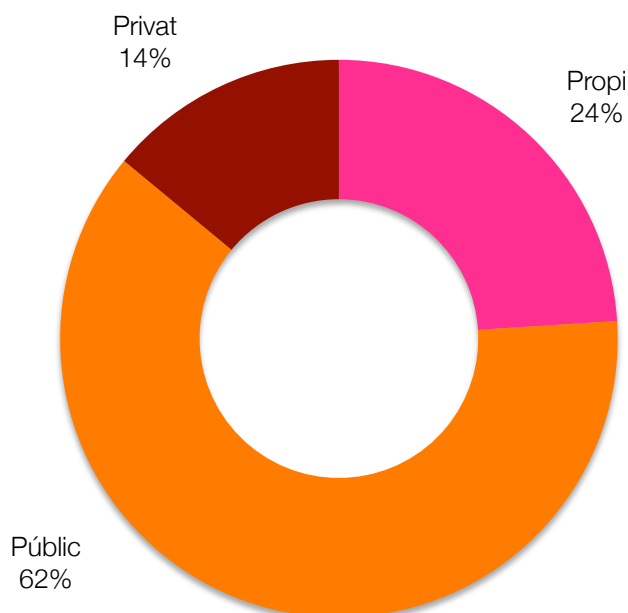
Si analitzem les xifres d'ingressos i despeses per la mida de les organitzacions, s'observa que les entitats més petites són aquelles que tenen una despesa lleugerament superior al que ingressen, mentre les entitats grans tenen una despesa menor als ingressos i per tant, tenen un saldo positiu a final d'any. Com es pot veure a la següent taula, les entitats socials s'han organitzat en tres grups segons el seu volum econòmic (corresponents als quartils): petites, mitjanes i grans.

Taula 1 Ingressos i despeses reals segons grandària de les organitzacions (exercici 2014)

	Ingressos reals	Despeses reals	Saldo
Entitats Petites	10.000,00 €	11.567,00 €	-1.567 €
Entitats Mitjanes	61.206,50 €	62.313,00 €	-1.107 €
Entitats Grans	411.587,25 €	408.444,00 €	3.143 €

En el cas de les entitats socials de base, la principal font de finançament són els recursos públics, ja que aquests representen el 62% dels recursos totals. Aquesta dependència de l'administració pel que fa al finançament probablement es deu a que moltes organitzacions són prestadores de serveis. Pel global de Catalunya, el percentatge de recursos públics de les entitats es redueix al 48%. En segon lloc, els recursos de les entitats d'acció social provenen de fonts pròpies -24%- i per últim, de fonts privades -14%-.

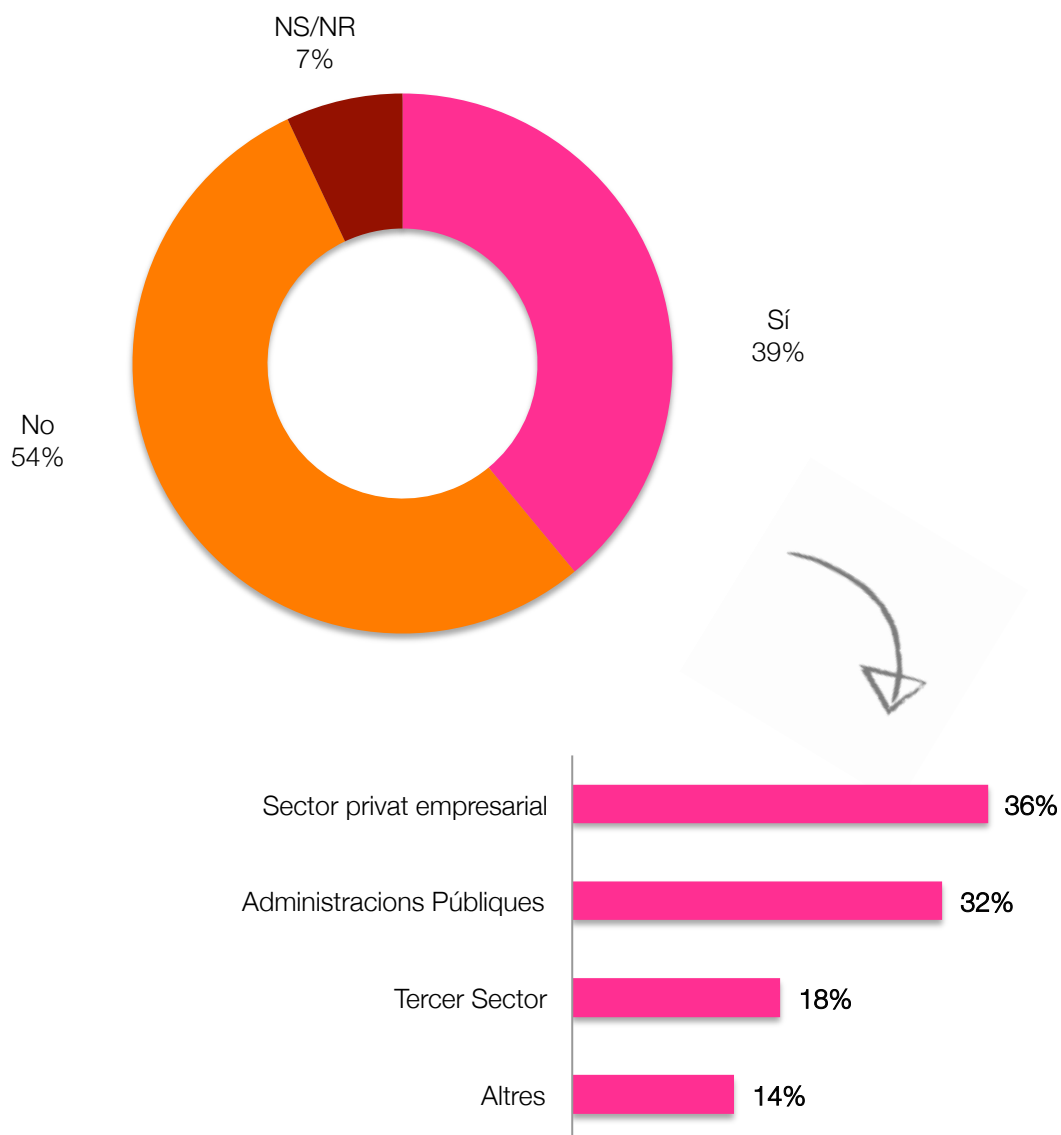
Gràfic 24 Ingressos de l'any 2014 per fonts de procedència de les entitats socials de base

Per altra banda, el 39% de les organitzacions reben aportacions en espècies com béns i serveis no monetaris, de les quals la majoria provenen del sector privat empresarial -36%-. Seguit de les administracions públiques -32%-, del propi Tercer Sector -18%- o d'altres -14%-. Totes les entitats que han marcat

l'opció altres especifiquen que aquestes aportacions provenen de persones físiques.

Gràfic 25 Entitats que reben aportacions en espècies i procedència d'aquestes

“L'entitat compta amb particulars que realitzen donatius periòdics o puntuals”

Extret de les preguntes obertes

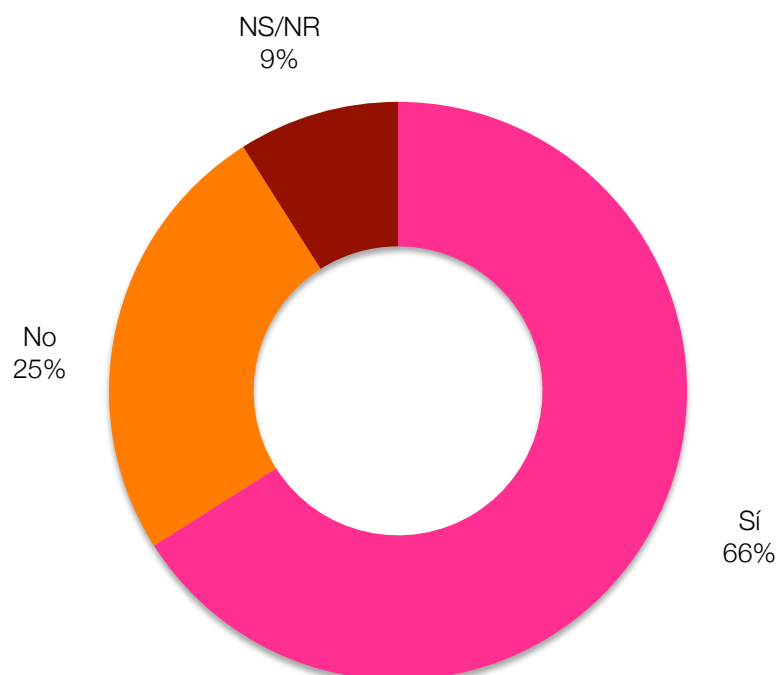
“Seria necessari modificar la llei de mecenatge per facilitar a les entitats l'accés al finançament privat. Sensibilitzar a les entitats sobre la tasca que fan les entitats socials”

Extret de les preguntes obertes

6.2. Fiscalitat

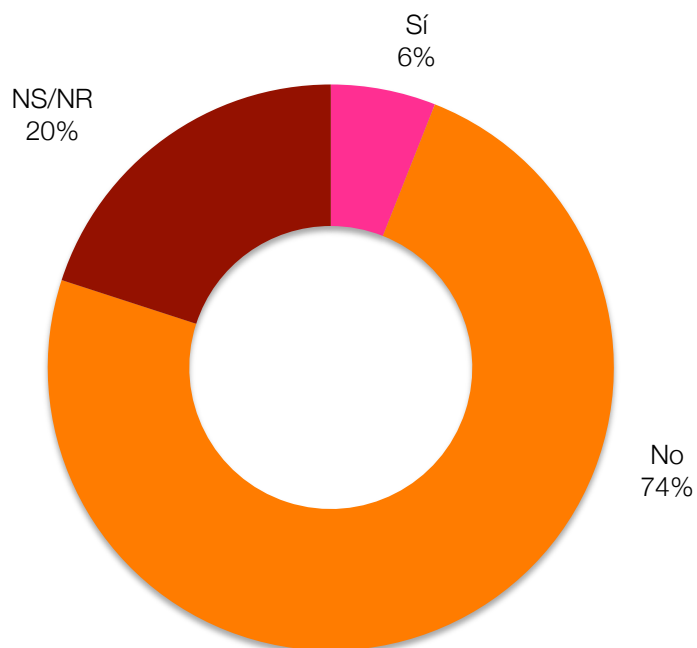
Des de l'any 2013 les organitzacions es troben automàticament exemptes del pagament de l'IVA, sempre que compleixin uns requisits bàsics (com per exemple no tenir afany de lucre i garantir la gratuïtat dels càrrecs de la junta directiva). El 66% de les entitats socials afirma haver-se acollit a l'exempció del pagament de l'IVA, mentre que el 25% no hi compta. El 9% de persones que han respost el qüestionari en nom de la seva entitat desconeix aquesta qüestió.

Gràfic 26 Organitzacions amb exempció d'IVA

Donats els possibles efectes desfavorables que pot provocar l'exempció de l'IVA, s'ha preguntat a les organitzacions si la seva situació actual (sigui d'exempció o no) és la desitjada o, pel contrari, es vol canviar en el futur. Els resultats mostren que la majoria d'entitats prefereix mantenir la seva situació respecte a aquest impost -74%-.

Gràfic 27 La vostra entitat s'està plantejant canviar la seva situació respecte l'exempció de l'IVA?

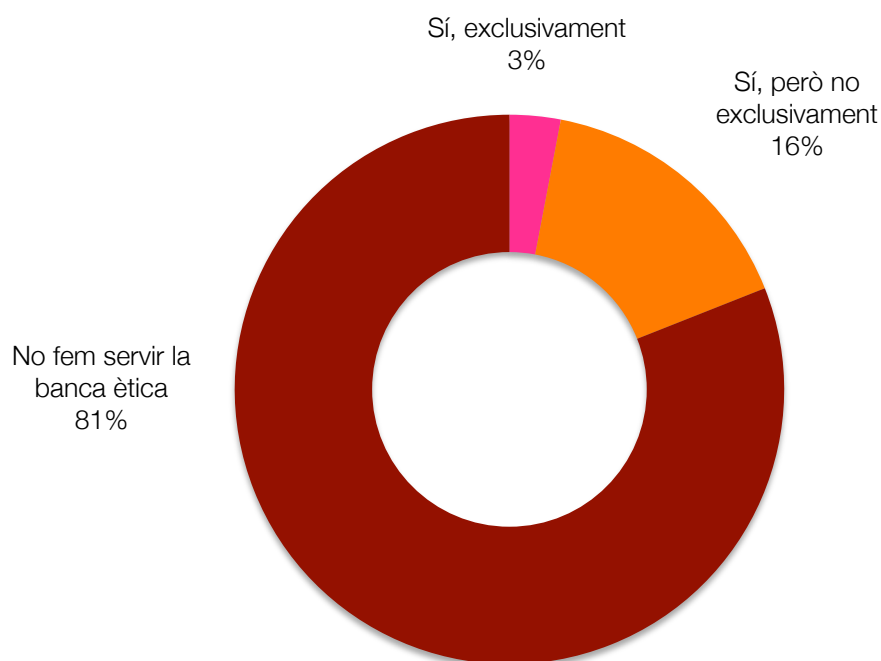
“La nostra associació va fent el que pot amb els recursos dels quals disposa. Busquem altres maneres de poder trobar finançament. Les institucions públiques haurien d'ajudar més”

Extret de les preguntes obertes

6.3. Banca ètica

La banca ètica està formada per un conjunt d'entitats financeres que prioritzen principis com la solidaritat, la cooperació i la sostenibilitat per sobre de la rendibilitat. En els darrers anys s'ha estès el seu ús en el conjunt de la societat. Pel que fa a les organitzacions socials, el 19% la fan servir en la gestió dels recursos de l'organització, el 3% en exclusivitat i el 16% combinant-la amb d'altres tipus d'entitats bancàries. Aquesta xifra coincideix amb la del conjunt d'entitats de Catalunya que fan servir banca ètica –el 19%–, el 6% de manera exclusiva i el 13% en combinació amb altres entitats bancàries.

Gràfic 28 Ús de la banca ètica per a la gestió dels recursos econòmics de l'associació

“Tenim previst obrir un compte a la banca ètica”

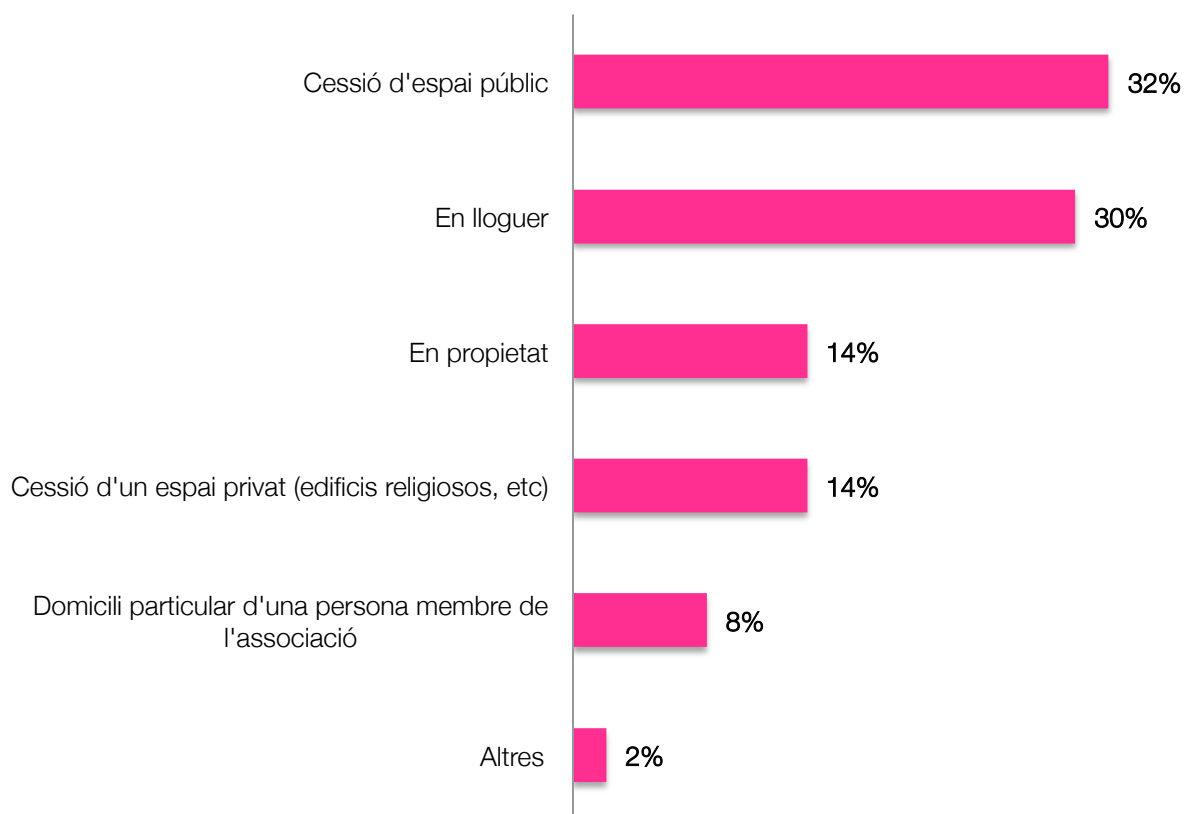
Extret de les preguntes obertes

6. Espais i equipaments

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals de la vida associativa donat que, en molts casos, són necessaris per al desenvolupament d'activitats. Són també espais de visibilitat i de relació. Un primer element que s'analitza és la situació de les seus.

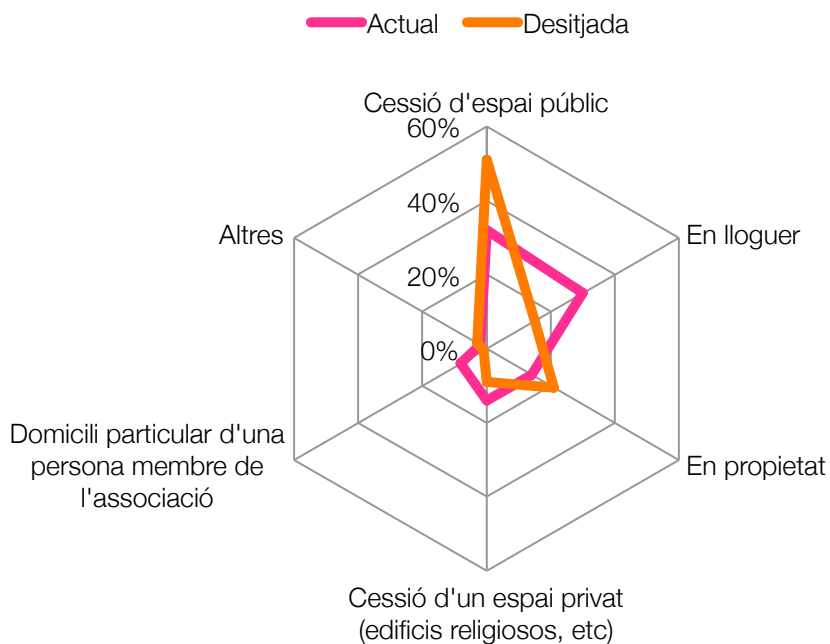
La major part de les entitats socials tenen la seu actual en un espai públic cedit - 32%-, ja sigui un local propietat de l'administració, un espai en un equipament públic o per la gestió d'equipament. En segon lloc, la seu es troba en un local en lloguer -30%- i en tercer lloc en un espai de propietat -14%-.

Gràfic 29 Situació de la seu actual

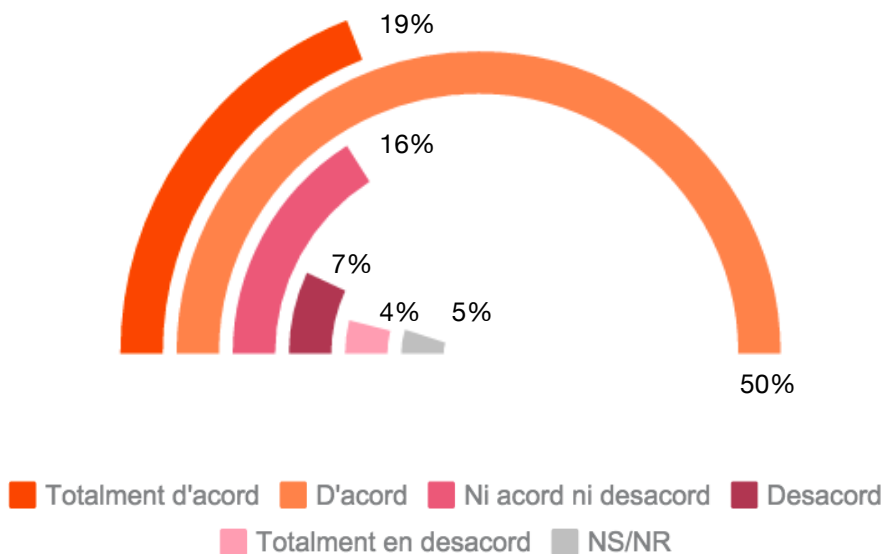
Al comparar la situació actual de la seu amb la situació desitjada, l'opció més marcada per les entitats socials és la cessió d'un espai públic.

Gràfic 30 Relació entre la situació actual i la situació desitjada de les entitats

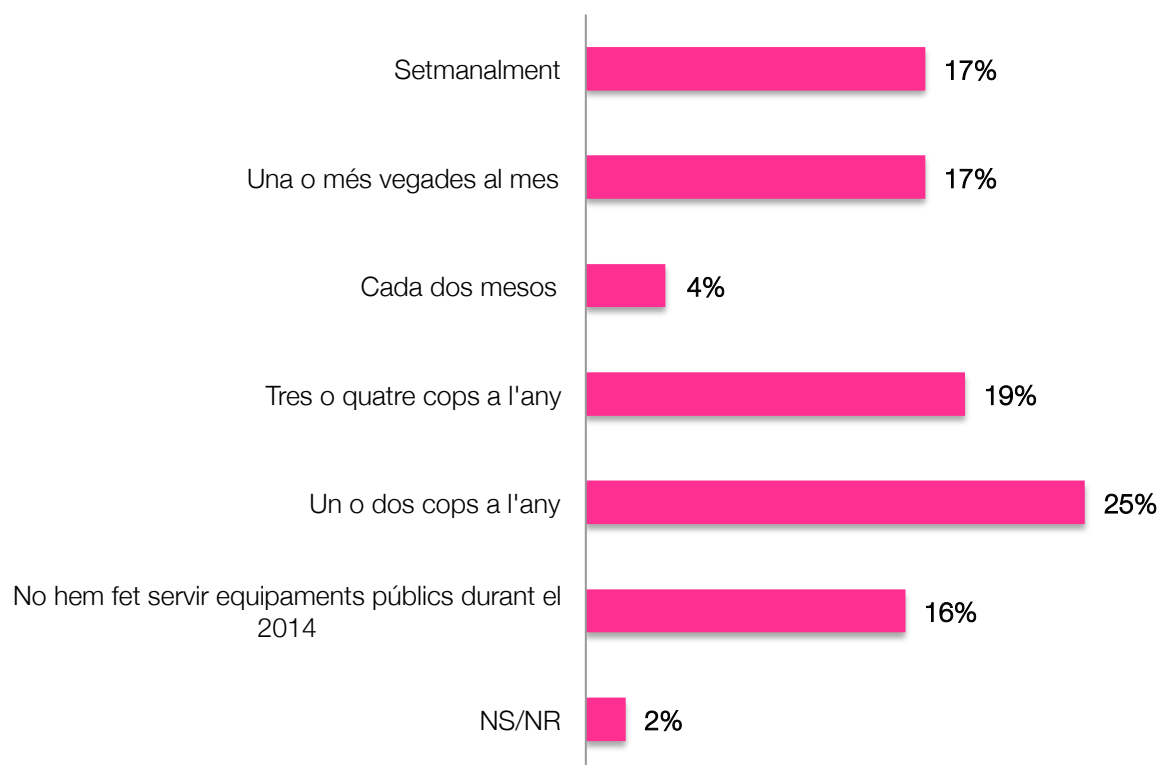
En termes generals, les entitats del districte estan satisfetes amb els espais, equipaments i/o instal·lacions que utilitzen o dels quals disposen; el 69% es mostra satisfet, el 16% no es posiciona i l'11% afirma estar insatisfet (el 5% no sap o no contesta).

Gràfic 31 Grau d'acord amb l'afirmació: "La nostra organització està satisfeta amb els espais / equipaments / instal·lacions que utilitza o dels quals disposa"

Més enllà dels espais dels quals disposen les entitats, aquestes fan ús dels espais públics oberts dels seus municipis amb certa freqüència: el 19% tres o quatre cops l'any i el 25% un o dos cops. L'ús freqüent dels espais (setmanal o mensual) el fan el 17% d'entitats. Per contra, hi ha un 16% que no ha utilitzat cap espai públic obert durant l'any 2014.

Gràfic 32 Freqüència d'ús dels espais públics oberts

“Els nostres usuaris fan ús dels espais públics com la resta de ciutadans. L'entitat no hi programa activitats específiques”

Extret de les preguntes obertes

7. Reptes de futur

L'últim apartat de l'informe fa referència als reptes de futur que les entitats consideren més importants. Per recollir la informació s'han sintetitzat aquells reptes expressats per les associacions en l'edició del Panoràmic 2014. En el qüestionari d'enguany s'ha demanat que s'ordenin per grau de prioritat i s'han afegit, a més, alguns temes d'actualitat, com són la creació d'una agència de comunicació i un nou model de fiscalitat.

Els resultats mostren que els tres reptes prioritaris de les organitzacions de socials són: l'ampliació de la base social, consolidar el finançament i treball en xarxa. Cal destacar que aquests reptes fan referència al conjunt del món no lucratiu i no en el cas individual de cada entitat.

Esquema 2 Reptes del conjunt del món no lucratiu

- 1** Base social
- 2** Consolidar el finançament
- 3** Treball en xarxa
- 4** Reconeixement social i de les administracions
- 5** Model propi de fiscalitat
- 6** Agència de comunicació
- 7** Agència de mecenatge
- 8** Extensió del Codi ètic a l'àmbit català
- 9** Millora del treball d'incidència política
- 10** Modificació del reglament d'espectacles

Pel que fa als temes que més interessin a les organitzacions a nivell individual s'ha preguntat per les prioritats que tenen diàriament. Les principals prioritats en el dia a dia sovint són comunes i es poden sintetitzar en una desena, vuit de les quals es van identificar en l'edició anterior del Panoràmic. Enguany s'ha demanat a les associacions que les ordenin en funció de la prioritat.

Com es pot observar en el següent esquema, les principals prioritats per les organitzacions en el seu dia a dia són: millorar la comunicació i la difusió, diversificar les fonts de finançament i ampliació de la base social. En el cas del conjunt d'entitats catalanes, diversificar les fonts de finançament es troba en quarta posició a diferència de les organitzacions socials, que presenten major dependència econòmica de les administracions públiques.

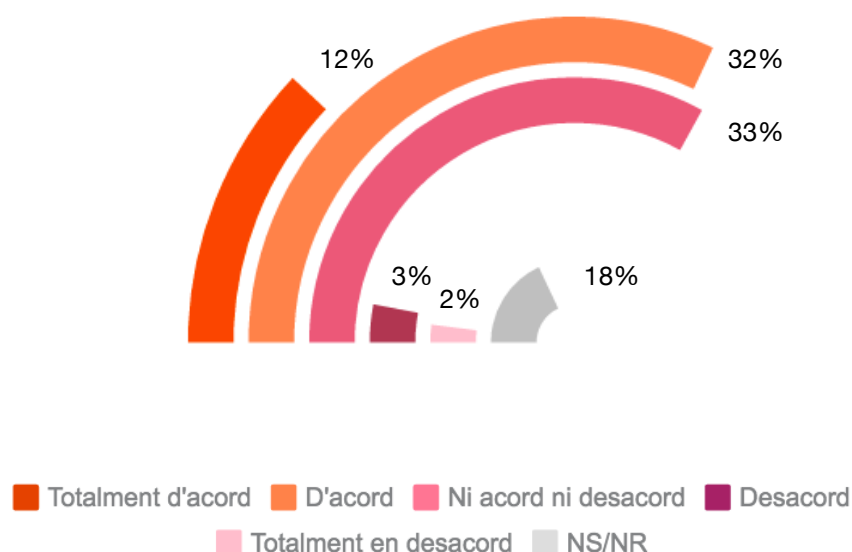
Esquema 3 Prioritats de les organitzacions socials en el seu dia a dia

- 1** Millora de la comunicació i la difusió
- 2** Diversificar les fonts de finançament
- 3** Ampliació de la base social
- 4** Assoliment dels objectius missionals
- 5** Millora de la gestió interna de l'entitat
- 6** Millora de les relacions amb les administracions
- 7** Disposar de locals i espais
- 8** Relleus en els òrgans de govern

El Panoràmic recull preguntes d'opinió sobre temes d'actualitat. Una de les qüestions té a veure amb la nova llei de transparència que estipula una sèrie d'obligacions en relació a la publicació de dades econòmiques de les administracions públiques i que també afecta a les organitzacions. La transparència i la rendició de comptes formen part dels propis valors del món no lucratiu i, per tant, el marc legal està en sintonia amb el tarannà del sector.

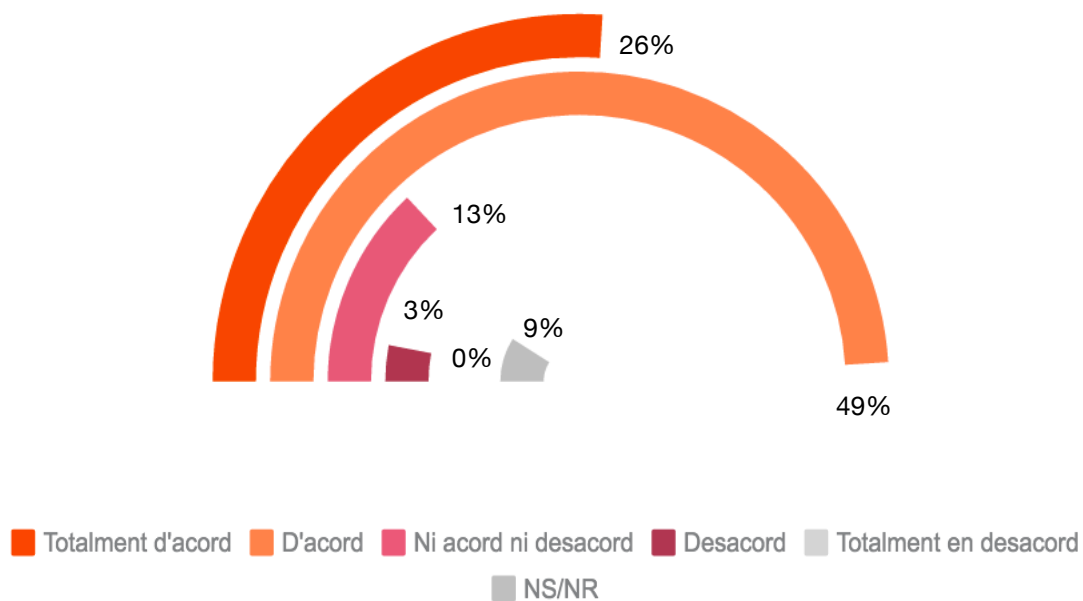
Concretament s'ha preguntat si aquesta llei està contribuint a la millora de la transparència en les organitzacions socials. El 44% considera que ha contribuït positivament, el 5% creu que no és una aportació positiva i el 33% no es posiciona (el 18% NS/NR).

Gràfic 33 Grau d'acord amb la següent afirmació: "La llei de transparència que va entrar en vigor el passat mes de desembre de 2014 està contribuint a millorar la rendició de comptes i la transparència de la nostra associació."

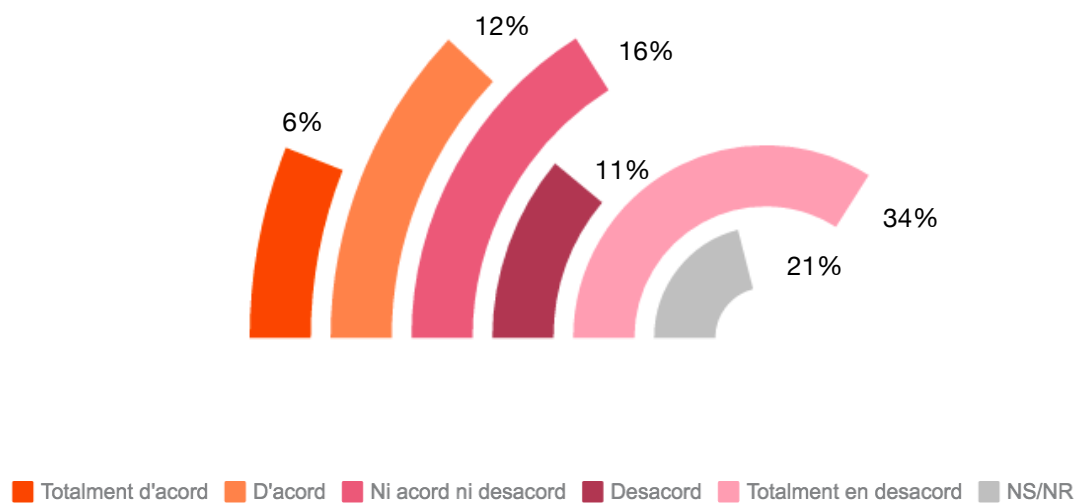
D'altra banda, també s'ha preguntat per la valoració que fan les entitats de la seva participació en espais de trobada i participació municipal i les entitats han contestat de manera satisfactòria. L'amplia majoria, el 75%, valoren positivament aquesta participació mentre un reduït 3% no hi està satisfet. El 22% no es posiciona o no contesta la pregunta. Com s'observa en el gràfic, cap entitat ha marcat l'opció 'Totalment en desacord'.

Gràfic 34 Grau d'acord amb la següent afirmació: “La nostra entitat valora positivament la seva participació en espais de trobada i participació municipal.”

Atès que 2015 ha estat un any electoral s'ha preguntat per les accions d'incidència política en el marc de les eleccions municipals de maig de 2015. Els resultats mostren que el 45% no haver fet accions d'incidència en aquest context, el 16% no es posiciona i el 21% no sap o no contesta.

Gràfic 35 Grau d'acord amb la següent afirmació: “La nostra entitat ha realitzat accions d'incidència política en el marc del procés d'eleccions municipals de maig de 2015.”

8. Annexos

8.1. Fitxa tècnica

Tipus d'estudi

Quantitatiu

Àmbit

Catalunya

Univers

Organitzacions sense ànim de lucre i grups informals

Dimensió de la mostra

437

Nivell d'error

Per un nivell de confiança del 95,5% i en situació de màxima indeterminació ($p=q=0,5$) el error màxim és del $\pm 5\%$

Recollida de respostes

De l'1 de setembre al 31 de desembre de 2015

Recollida d'informació

Aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu

Tractament de les dades

Depuració de dades, càlcul i recodificació de variables.

Anàlisi

Estadística descriptiva -amb remostreig per bootstrap-, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig

Dades de referència

L'any de referència és 2014 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp.

8.2. Entitats impulsores

Coordinació

El **Consell d'Associacions de Barcelona (CAB)** és la plataforma d'associacions de la ciutat. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona, tot construint un espai de participació, vertebració –territorial i sectorial- i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

Impulsat conjuntament amb:

L'Observatori del Tercer Sector (OTS) és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La Fundació Pere Tarrés, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social "la Caixa" té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluable i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

8.3. Fonts consultades

Corts, S.; Montaña, O.; Torra, R. (2012). *"2n Congrés d'Associacions de Barcelona. Memòria 2010-2011"*. Barcelona: Consell d'Associacions de Barcelona.

Fernández, M.; Vidal, P. (2015). *"Panoràmic de les Associacions de Barcelona 2014. Fotografia d'un compromís amb la ciutat"*. Dossier Barcelona Associacions. 2a època – núm1. Barcelona: Torre Jussana

Llei 25/2015 del 30 de juliol, del voluntariat i del foment de l'associacionisme. DOGC 6930 del 7/8/2015. Recuperat de:
<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6930/1438814.pdf>

Murray, R.; Larry, J. (2005). *"Estadística"*. 3a edició. Mèxic DF: Mc Grau-Hill / Schaum

Obrador del Tercer Sector Ambiental de Catalunya (2015). *"Baròmetre del Tercer Sector Ambiental de Catalunya"*. Recuperat de:
http://www.entitatsambientals.cat/media/repository/2306151014_informebaroime tre2015tsacat.pdf

Torregrossa, M.D. (2013). *"Régimen fiscal de las entidades no lucrativas"*. Recuperat de:
http://www.ens.cat/sites/default/files/regimen_fiscal_de_las_entidades_no_lucrativas.pdf

Trullén, J. (dir). *"Enquesta 2011 Condicions de Vida i Hàbits de la Població Catalana. Resultats Sintètics Barcelona: ciutat, àrea metropolitana, regió metropolitana i província"*. Barcelona: IERMB, Àrea Metropolitana de Barcelona i Diputació de Barcelona

Vidal, P.; Fernández, M. (2013). *"Anuari 2013 del Tercer Sector Social de Catalunya. Document de síntesi"*. Barcelona: Taula d'entitats del Tercer Sector Social i Observatori del Tercer Sector

Agraïments

Gràcies a totes les entitats participants per fer possible aquesta recerca i col·laborar així en l'enfortiment del món no lucratiu. Gràcies també a les federacions implicades en el Panoràmic per donar empenta a la recollida de respostes i per les aportacions en el disseny del qüestionari.

El projecte no hauria estat possible sense el treball dedicat de tot l'equip així com del suport de les institucions i administracions públiques.

Gràcies a tots i totes!

